اخبار کوتاه

۶۶۰۰ میلیارد تومان به صندوق ملی مسکن واریز شد

مدیر عامل صندوق ملی مسکن گفت در مدت کوتاهی که از تشکیل صندوق ملی مسکن گذشته، ۶۶۰۰ میلیارد تومان منابع مالی در آن تجمیع شده است.

به گزارش پیام آشنا به نقل از صدا و سیما: مدیر عامل صندوق ملی مسکن گفت از مبالغ واریز شده به صندوق، چهار هزار میلیارد تومان از طرف خزانه به صندوق ملی مسکن واریز شده است.

به گفته رهنما مابقی موجودی صندوق هم حاصل اقساط بازگشتی مسکن مهر است که بانک مرکزی به صندوق ملی مسکن واریز کرده است.

مدیر عامل صندوق ملی مسکن گفت برای تزریق منابع مالی صندوق ملی مسکن به پروژه‌ها با معاونت مسکن و ساختمان وزارت راه و شهرسازی هماهنگی به‌عمل می‌آید.

رهنما گفت برای تحقق سایر منابع درآمدی صندوق ملی مسکن، مالیات‌های بخش مسکن از دیگر منابع درآمدی پیش بینی شده برای صندوق ملی مسکن است.

صندوق ملی مسکن بر اساس قانون جهش تولید مسکن تشکیل شده و اساسنامه آن چهارده آبان سال جاری به تأیید شورای نگهبان رسید.

در ماده سوم قانون جهش تولید مسکن آمده: «صندوق ملی مسکن به منظور ایجاد هم افزایی، تقویت توان حمایتی و تخصیص بهینه منابع مالی بخش مسکن، با کارکرد تجمیع و تخصیص منابع مالی موضوع این قانون، تشکیل می‌شود.»

بر اساس قانون جهش تولید مسکن منابع مالی صندوق باید از مالیات‌های بخش مسکن، اقساط بازگشتی مسکن مهر و منابع پیش بینی شده در بودجه تأمین شود.

جهش ۱۶ درصدی قیمت گوجه فرنگی و پیاز در یک ماه

بر اساس گزارش مرکز آمار ایران قیمت گوجه فرنگی ۱۶.۶ و قیمت پیاز ۱۵.۵ درصد در آبان نسبت به مهر افزایش قیمت داشته‌اند.

به گزارش پیام آشنا به نقل از اتاق بازرگانی، جزئیات تازه‌ترین گزارش مرکز آمار ایران از متوسط قیمت اقلام خوراکی در آبانماه نشان می‌دهد قیمت برخی اقلام خوراکی در آبان نسبت به مهر با افزایش قابل توجه قیمت مواجه بوده‌اند.

در این ماه قیمت گوجه فرنگی ۱۶.۶ درصد و قیمت پیاز ۱۵.۵ درصد نسبت به مهر افزایش داشته است. همچنین لیمو ترش ۷.۸ درصد، شیرخشک ۵.۷ درصد، رشته آش ۲.۷ درصد، گوشت گوسفند ۲.۱ درصد، برنج ایرانی ۲ درصد با افزایش قیمت نسبت به مهر مواجه بوده اند. در این ماه قیمت برخی اقلام هم نسبت به مهر کاهش داشته اند. از جمله قیمت پرتقال ۱۶.۵ درصد، بادمجان ۷.۸ درصد، انار ۶.۹ درصد کاهش یافته است.

برای تامین مواد اولیه پتروشیمی دچار مشکل هستیم

عضو هیات رئیسه جامعه صنعت کفش ایران با اشاره به وضعیت تورم گروه کفش، گفت که تولیدکنندگان کفش برای تامین مواد اولیه پتروشیمی دچار مشکل هستند، چرا که این صنایع صادرات را به جای تامین بازار داخل در اولویت قرار می‌دهند.

به گزارش پیام آشنا، علی لشکری با اشاره به بحث رقابت در بازار مواد اولیه پتروشیمی، اظهار کرد: برای مثال طی هفته گذشته مواد اولیه مورد استفاده در زیره کفش مانند پی وی سی گرید ۶۵ در بورس کالا حدود ۴۷ درصد نسبت به نرخ پایه رقابت خورد. نرخ پایه این محصول ۱۹ هزار و ۹۵۴ تومان بود که به ۲۹ هزار و ۳۷۶ تومان رسید. این وضعیت به این معنی است که تولیدکننده ایرانی مواد اولیه یاد شده را ۴۷ درصد گران‌تر از رقیب مشابه خارجی تهیه می‌کند. این وضعیت قدرت رقابت پذیری کالاهای ایرانی را در مقایسه با کالای مشابه خارجی کمتر می‌کند.

به گفته وی این مشکل در مورد سایر مواد اولیه در بورس کالا هم وجود دارد. چون پتروشیمی‌ها صادرات محصولات خود را به فروش داخلی ترجیح می‌دهند. این در حالی است که بر اساس سیاست‌های تنظیم بازار باید شرکت‌های داخلی اولویت فروش پتروشیمی‌ها باشند.

بورس

اعلام جزییات تحویل قرارداد آتی نقره و صندوق طلا در بورس

بورس کالا زمان انجام فرآیند تحویل قراردادهای آتی نقره و واحدهای سرمایه گذاری صندوق سرمایه گذاری پشتوانه طلای لوتوس سررسید آذر ۱۴۰۱ را اعلام کرد.

به گزارش پیام آشنا به نقل از تسنیم، براساس اطلاعیه اخیر مدیریت بازارهای مشتقه و صندوق های کالایی بورس کالای ایران، فرآیند تحویل قراردادهای آتی نقره در روز دوشنبه ۲۱ آذر و قراردادهای صندوق طلا چهارشنبه ۲۳ آذر انجام می شود.

در این اطلاعیه ها آمده است: همه مشتریان فروشنده و خریدار دارای موقعیت تعهدی باز، موظفند طبق ضوابط اعلام شده جهت انجام فرآیند تحویل اقدام کنند. هر قرارداد آتی نقره شامل ۱۰۰ گرم از این محصول به صورت ساچمه گرانول با درجه خلوص حداقل ۹۹۹ است.

در اطلاعیه فرآیند تحویل قراردادهای آتی نقره همچنین اشاره شده است که صرفا آن دسته از دارندگان موقعیت فروش امکان ورود به فرآیند تحویل قرارداد آتی نقره را دارند که مطابق قوانین و مقررات مالیاتی کشور در سامانه نظام مالیات بر ارزش افزوده ثبت نام کرده باشند. از این رو کارگزار فروشنده موظف است حداکثر تا سه روز کاری قبل از آخرین روز معاملاتی یعنی روز ۱۷ آذر لیست مشتریان فروشنده دارای گواهینامه ثبت نام نظام مالیات بر ارزش افزوده را به همراه مدارک مربوطه به بورس کالا ارسال کند. همچنین همه مشتریان فروشنده موظفند دو روز کاری قبل از سررسید آذر یعنی روز شنبه ۱۹ آذر و براساس تعیین وقت قبلی اقدام به تحویل نقره به باجه معرفی شده از سوی بانک آینده شعبه مستقبل مرکزی، کنند. تحویل نقره نیز به صورت ۱۰۰ گرم یا مضربی از ۱۰۰ گرم خواهد بود. در خصوص فرآیند تحویل قراردادهای آتی صندوق طلا نیز گفتنی است: مبنای محاسبه قیمت نقدی در محاسبات جرائم نکول قراردادهای آتی واحدهای سرمایه گذاری صندوق سرمایه گذاری پشتوانه طلای لوتوس، قیمت پایانی نماد صندوق س.پشتوانه طلای لوتوس در آخرین روز معاملاتی قراردادهای آتی است. مشتریان فروشنده موظفند حداکثر تا آخرین روز معاملاتی (۲۳ آذر) اقدام به تامین واحدهای سرمایه گذاری صندوق سرمایه گذاری پشتوانه طلای واحدهای سرمایه گذاری صندوق سرمایه گذاری طلای لوتوس در کد سهامداری خود کنند.

رئیس سازمان حفظ نباتات کشور در کرج تأکید کرد:

پایداری تولید در گرو توسعه صادرات بخش کشاورزی

رئیس سازمان حفظ نباتات کشور گفت: فرایند محور کردن تولید، لازمه اعتماد سازی در خارج از مرزها برای صادرات محصولات به کشور های مقصد در مقوله دیپلماسی کشاورزی است.

منطقه ویژه اقتصادی و فرودگاه بین المللی پیام

به گزارش پیام آشنا، شاهپور علایی مقدم دیروز درحاشیه بازدید منطقه ویژه اقتصادی پیام، افزود: استقرار منطقه ویژه اقتصادی پیام در راهبردی ترین نقطه کشور، با دارا بودن امکانات و استعدادهای بی نظیر شامل باند فرودگاه، گمرک و اراضی وسیع، کارایی مؤثری برای بخش‌های مختلف تولید و صادرات در حوزه کشاورزی دارد.

او گفت: ایران با میانگین بارندگی سالانه بین ۲۵۰ تا ۲۷۰ میلی متر در بخش نیمه خشک و خشک کره زمین قرار دارد اما تنوع اقلیمی کشور با وجود محدودیت های بارشی، یک ظرفیت خدادای است.

علایی مقدم گفت: وجود تنوع اقلیمی باعث شده تا با تلاش حدود چهار میلیون و ۲۰۰ هزار کشاورز، سالانه حدود ۱۲۵ میلیون تن محصول کشاورزی و باغی در همین شرایط آب و هوایی در ایران تولید شود یعنی سرانه تولید هر کشاورز ایرانی حدود ۳۰ تن محصول است.

وی با اشاره به اینکه میزان تراز بخش کشاورزی، ۶ میلیارد دلار است و در مقابل این حجم از تولید رقم ناچیزی است، افزود: اگر صنایع تبدیلی فرآوری و بسته بندی را اضافه کنیم، کارهای بزرگی را در بخش کشاورزی می توان انجام داد.

علایی مقدم با اشاره به ریسک تولید در بخش کشاورزی تصریح کرد: مخاطرات و زیان های ناشی از خشکسالی، سرمازدگی، آفات و بیماریها در تولید محصولات برای کشاورز است اما زمانی که کشاورزی می خواهد به درآمد برسد زنجیره رها می شود؛ دراین شرایط کسانی که غصه تولید را نخورده اندوارد عرصه می‌شوند.

وی ادامه داد: این روند این پیام را دارد که زنجیره تولید در بخش کشاورزی منقطع است، لذا باید این زنجیره به دست خود تولیدکنندگان تکمیل شود که هم کشاورزی و تولید و هم صادرات پایدار بماند.

علایی مقدم با بیان اینکه صادرات متضمن پایداری تولید است ولی در نگاه کشاورز ما نیست، گفت: برنامه کشاورزی به صورت زنجیره کامل از مزرعه تا سر سفره مصرف کننده تعریف نشده است، لذا یکی از یکی از کارهایی که بایستی انجام شود و در این دولت هم به آن بسیار پرداخته شده و هم وزیر جهاد کشاورزی تکلیف کردند، موضوع دیپلماسی اقتصادی در قالب دیپلماسی کشاورزی است.

رئیس سازمان حفظ نباتات کشور در خصوص الزامات دیپلماسی کشاورزی با بیان اینکه رویکرد سازمان حفظ نباتات با سیاست های دولت این است که محصول سالم تولید کنیم؛ تصریح کرد: در مرحله اول لازم است خارج از مرزها اعتماد سازی کنیم و الزامات رساندن محصولات را بر سر سفره کسی که در روسیه، اوراسیا، اتحادیه اروپا و چین است را فراهم نماییم

وی ادامه داد: یکی از ایرادات ما این است اگر سراغ صاحب محصول تولیدی را بگیریم پیدا نمی کنیم یعنی محصول کشاورزی در کشور به صورت فله ای تولید می شود و نمی دانیم چه کسی، کجا و چه میزان تولید می کند و این یعنی اطلاعاتی از فرآیند و بسترهای تولید محصول نداریم.

علایی مقدم گفت: در زمان حاضر تولیدات ما فرایند محور شده است به عبارتی اطلاعات از بسترهای تولید باید یادداشت برداری شود، کنترل کیفی داشته باشیم و از مصرف بی رویه کود و سم که باعث می‌شود عدم انطباق بالا برود و محصول ما برگردد بایستی اجتناب شود که در این حوزه وزارت بهداشت و درمان و جهاد کشاورزی هر ۲ وظیفه نظارتی دارند.

رئیس سازمان حفظ نباتات کشور، مجموعه منطقه ویژه و فرودگاه پیام را ظرفیت بسیار خوبی برای توسعه صادرات در بخش کشاورزی دانست و افزود: این امر وظیفه سازمان جهاد کشاورزی را سنگین می کند که با برنامه ریزی این ظرف و این ظرفیت را پر کنند.

وی با بیان اینکه بیشترین گلخانه های کشور در ۲ استان تهران و البرز مستقر هستند خاطرنشان کرد: حدود ۴۳ هزار هکتار گلخانه در کشور احداث شده است که ۲۳ هزار هکتار آن فعال است و به نظر می‌رسد مساحت زیادی از این سطح در استان‌های تهران و البرز است.

علایی مقدم با اشاره به اینکه امنیت غذایی برای دنیا خیلی مهم است و الان گندم، ذرت و برنج حرف اول را در قدرت می زنند؛ افزود: یک زمانی هر کشوری که توپ و تانک، فشنگ، اسلحه و پهپاد زیادی داشت کشور قوی محسوب میشد، اما جنگ روسیه و اوکراین نشان داد هر کشوری که غذای مردم خود را تامین کند کشور قدرتمندتری است.

وی ادامه داد: تولید در بخش‌های کنترل شده یکی از سیاست های وزارت جهاد کشاورزی است و به دلیل محدودیت منابع آبی دیگر آب به این صورت نیست که آب را رها کنیم، یک زمانی برای ۳۰ میلیون نفر جمعیت غذا تامین می کردیم اما اکنون باید برای ۸۴ میلیون نفر غذا تأمین کنیم.

رئیس سازمان حفظ نباتات کشور با بیان اینکه آب لازم از سفره های آب زیرزمینی تأمین می‌شود وظرفیت آبی کشور محدود و حدود ۴۰۰ میلیارد متر مکعب است؛ افزود: از این میزان ۲۷۰ میلیارد متر مکعب یا تبخیر می شود و یا از دسترس خارج می شود و تنها ۱۳۰ میلیارد متر مکعب آب سبز یعنی آب مبتنی بر نزولات آسمانی در اختیار داریم.

وی با اشاره به اینکه یک زمانی سرانه آب هر نفر ایرانی ۱۹ هزار متر مکعب بود، اما اکنون این رقم به ۱۳۰۰ متر مکعب برای هر ایرانی برای شرب و بهداشت رسیده است؛ متوسط آب مصرفی هر ایرانی را ۲۷۰ لیتر در شبانه روز خواند و افزود: در دنیا این عدد ۷۰ لیتر است و این نشان می دهد که بایستی علاوه بر اصلاح الگوهای تولید، الگوهای مصرف نیز باید اصلاح شود.

علایی مقدم تولید کشاورزی در محیط های کنترل شده را یکی از راهکارهای اصلاح الگوی تولید خواند و اضافه کرد: یکی محیط های کنترل یکی از محیط های کنترل شده گلخانه ها هستند البرز هم یکی از قطب های مهم گلخانه داری در کشور است و با برنامه ریزی و استفاده از ظرفیت های منطقه ویژه اقتصادی پیام، فرصت بسیار خوبی برای راه اندازی مرکز صادرات محصولات کشاورزی شامل زنجیره کاملی از سورتینگ، بسته بندی، قرنطینه، استانداردسازی، گمرک، آزمایشگاه‌های مرجع وزارت بهداشت در حوزه توسعه صادرات با سرمایه گذاری بخش خصوصی در استان البرز فراهم است.

مدیر کل استاندارد البرز مطرح کرد:

استاندارد سازی محصولات دانش بنیان پیش شرط اقتصاد دانش بنیان

مدیرکل استاندارد البرز گفت: امید است تا پایان سال ۱۴۰۱ شاهد افزایش تقاضا برای صدور پروانه های دانش نماد و گواهینامه های انطباق محصول دانش بنیان باشیم.

به گزارش پیام آشنا، محمدحسین طاهری در همایش تبیین استانداردسازی محصولات دانش بنیان ضمن یادآوری و تأکید بر تحقق شعار سال و پرداختن به بیانات مقام معظم‌رهبری در این رابطه اظهار کرد: استانداردسازی دانش بنیان‌ها پیش شرط محصولات دانش بنیان و اقتصاد دانش بنیان است.

وی افزود: در سال جاری سه پروانه و یک گواهی محصول برای فرآورده‌های دانش بنیان از سوی این اداره کل صادر شده است که قطعا گامی در راستای خودکفایی کشور محسوب می‌شود.

وی ادامه داد: چهار موضوع دیگر در بخش دانش بنیان در دست اقدام داریم که امید است تا پایان سال ۱۴۰۱ شاهد افزایش تقاضا برای صدور پروانه های دانش نماد و گواهینامه های انطباق محصول دانش بنیان باشیم.

در ادامه این همایش معاون ارزیابی کیفیت سازمان ملی استاندارد ایران با تاکید بر با اشاره به اینکه رکن اصلی محصولات دانش بنیان بخش خصوصی است، گفت: اقتصاد نوین با حاکمیت علم، نوآوری و فناوری جایگزین اقتصاد سنتی که بر پایه سخت افزاری و سرمایه فیزیکی شکل گرفته بود، شده است.

احسان ساده با اشاره به سیاست‌های کلان نظام و دولت نسبت به محصولات دانش بنیان اظهار کرد: سازمان ملی استاندارد ایران توجه ویژه‌ای به حمایت از محصولات دانش بنیان دارد بطوریکه در ابتدای سال این سازمان در رویکرد تحولی خود بسته تسهیل گری برای استاندارد سازی محصولات دانش بنیان را ارایه کرد.

معاون ارزیابی کیفیت سازمان ملی استاندارد، تدوین استانداردهای محصولات دانش‌بنیان را با مشارکت نخبگان این علم ضروری دانست و افزود: محصولات دانش بنیان با قرار گرفتن در نظام استانداردسازی و ارزیابی انطباق می توانند گواهی دانش نماد را از سازمان ملی استاندارد ایران دریافت کنند.

این مسئول با اشاره به عضویت سازمان ملی استاندارد ایران در مجامع بین‌المللی از جمله ایزو و اسمیک افزود: محصولات نوظهور با داشتن نشان ملی استاندارد ایران، زمینه صادرات را به سایر کشورها پیدا می کنند.

ساده با بیان اینکه سازمان ملی استاندارد به وکالت از مردم و به ماموریت از حاکمیت عهده دار صیانت از ایمنی و سلامت مردم است، گفت: همه محصولات از جمله محصولات دانش بنیان که وارد چرخه نظام استاندارد سازی می‌شوند، دارای اعتبار و اطمینان از سوی مصرف کنندگان خواهد بود.

معاون نظارت شرکت مهندسی آبفای کشور اعلام کرد؛

پایش مستمر وضعیت شهرهای دارای تنش آبی

معاون راهبری و نظارت بر بهره‌برداری شرکت مهندسی آبفای کشور با تاکید بر اینکه اصلاح الگوی مصرف آب باید اجرایی شود، گفت: شهرهای دارای تنش آبی به‌صورت مستمر توسط وزارت نیرو پایش می‌شوند.

به گزارش پیام آشنا، «هاشم امینی» در جمع خبرنگاران افزود: وزارت نیرو برای عبور از شرایط تنش آبی، برنامه‌ها و پروژه‌هایی را طراحی کرده که در حال اجرا هستند.

وی بر همراهی مردم در مدیریت مصرف بهینه آب برای گذر از این شرایط تأکید کرد.

معاون نظارت بر بهره‌برداری شرکت آب و فاضلاب کشور با اشاره به کاهش بارش‌ها و به طبع آن خشکسالی در کشور، خاطرنشان کرد: امروز شرایط بعضی از سدهای کشور خاص است، به همین دلیل وزارت نیرو به طور مستمر در حال رصد و پایش وضعیت شهرهای دارای تنش است.

امینی گفت: بهینه‌سازی مصرف آب نیازمند اقدام‌های مستمر، فرایندمحور و برنامه محور است، این یک واقعیت است که در شرایط کم‌آبی باید سیاست‌ها به‌گونه‌ای وضع شود تا بد مصرفی در بخش آب به حداقل برسد.

وی الگوی استاندارد مصرف سرانه آب در کشور را ۱۴ مترمکعب در ماه برای هر خانوار دانست و افزود: ۵۶ درصد مشترکان به جهت رعایت الگو در هر ماه برای آب مصرفی خود قبض کمتر از ۱۰ هزار تومان می‌پردازند.

معاون نظارت بر بهره‌برداری شرکت مهندسی آب و فاضلاب کشور ادامه داد: اصلاح الگوی مصرف آب باید به کمک همه نخبگان و مردم اجرایی شود.

امینی افزود: استفاده از تجهیزات کاهنده در مصرف آب و ارائه روش‌های جایگزینی پساب در فعالیت‌های صنعتی که به آب زیادی نیاز دارند باید در دستور کار قرار گیرد.

وی با بیان اینکه توجه به آب بدون در آمد یا همان پرت آب از شبکه و اقتصاد آب نیاز به توجه دارد گفت: برای کاهش آب بدون درآمد بخشنامه‌ای اخیراً صادر شده است وبر این اساس بخش خصوصی می‌تواند در موضوع کاهش پرت سرمایه‌گذاری کند.

کمیسیون نظارت بر سازمان های صنفی مرکز استان البرز
هیات اجرایی برگزاری انتخابات اتحادیه های صنفی
آگهی فراخوان انتخابات هیات مدیره و بازرس اتحادیه صنف لبنیات فروشان وعسل فروشان کرج

دراجرای ماده ۱۱ آیین نامه اجرایی نحوه برگزاری انتخابات هیات مدیره و بازرس اتحادیه های صنفی (موضوع تبصره ۳ ماده ۲۲ و ۲۳ ق.ن.ص) بدینوسیله از کلیه اعضای دارای پروانه کسب معتبر (دائم یا موقت) آن اتحادیه دعوت می گردد با در دست داشتن اصل یا تصویر پروانه کسب و یا کارت شناسایی معتبر از ساعت ۹:۰۰ لغایت ۱۲:۰۰ روز چهارشنبه مورخ ۱۴۰۱/۰۹/۳۰ جهت شرکت در انتخابات هیات مدیره و بازرس شخصا به نشانی کرج: میدان طالقانی - بلوار تعاون- خیابان فرهنگ - روبروی تربیت ۴- سالن اجتماعات اتاق اصناف مراجعه و نمایندگان مورد نظر خود را از بین افراد ذیل به تعداد پنج نفر اعضای اصلی هیات مدیره و یک نفر بازرس اصلی انتخاب نمایند.

شایان ذکر است تعداد اعضای اصلی هیات مدیره پنج نفر، تعداد اعضای علی البدل هیات مدیره دو نفر و همچنین تعداد بازرس اصلی یک نفر و بازرس علی البدل نیز یک نفر می باشد.

ضمن اینکه ماسک میان رای دهندگان به صورت رایگان توزیع می گردد.

امیرعلی عسگری
رئیس هیات اجرایی برگزاری انتخابات هیات مدیره و بازرس اتحادیه های صنفی شهرستان کرج

اسامی داوطلبان عضویت در هیات مدیره به ترتیب حروف الفبا

ردیف	نام‌خانوادگی	نام
۱	امتیازی	فرهاد
۲	توپاپور	الهام‌سادات
۳	جمشیدی	مریم
۴	دهقان‌دهنوی	سعید
۵	سرحدی	روح اله
۶	عبلسی	نرجس
۷	مبصری‌انبارداران	حسن
۸	محراب	مژگان

اسامی داوطلبان عضویت در بازرسی به ترتیب حروف الفبا

ردیف	نام‌خانوادگی	نام
۱	آقائی‌میبدی	محمود
۲	پورمسلمی	اسمعیل
۳	میرزائیان	احمد

یادداشت

نقدی بر هدایت اعتبار

یکی از ویژگی‌های دهه اخیر اقتصاد ایران، تشدید رشد کل‌های پولی بوده است، به نحوی که در طول دهه ۶۰ نقدینگی ۵/۵ برابر شد، در دهه‌های ۷۰ و ۸۰ بیش از ۱۱ برابر و در نهایت در دهه ۹۰ بیش از ۱۳ برابر رشد داشت. تشدید رشد نقدینگی و تورم تجمعی بی‌سابقه در چهارسال اخیر در حین رشد اقتصادی خالص صفر برای دهه اخیر، حساسیت پیرامون نقدینگی و خلق پول را بیشتر کرده است. در تبیین مساله ارتباط بین نقدینگی با تورم و تولید همواره اختلافاتی در محافل آکادمیک بوده که بخشی از این مساله در میزان خنثای پول و دوگانگی بین بخش پولی و حقیقی اقتصاد (Classical dichotomy) ریشه داشته و در نتیجه آن مباحثی مطرح شده است که با عرضه پول می‌توان بخشی حقیقی را حتی در کوتاه‌مدت متاثر ساخت. این اختلافات در جامعه ایرانی از دایره بحث‌های مکتبی و نظری بین اقتصاددانان فراتر رفته و در راستای همین موضوع، شاهد بودیم که در انتخابات ریاست‌جمهوری ۱۴۰۰ نیز کلیدواژه‌هایی همچون «هدایت نقدینگی به سمت تولید» از طرف بسیاری از کاندیداها مطرح شد.

در ابتدای بحث لازم به تبیین است که نقدینگی نوعی متغیر انباشت و انباره است که از نظر ماهیت، امکان هدایت آن وجود ندارد و مقصود از آن، هدایت رشد نقدینگی و به بیان دقیق‌تر «هدایت اعتبار» است. هدایت اعتبار مجموعه رهنمودهای سیاستی است که سعی در متقاعد کردن بانک‌ها به تخصیص اعتبار به بخش‌های اقتصادی مدنظر سیاستگذار دارد. به بیان دیگر، هدایت اعتبار قصد دارد با مداخلات حاکمیتی به‌نحوی ترازنامه بانک‌ها را متاثر سازد که معطوف به تامین مالی بخش‌ها/ پروژه‌های هدف شود. هدایت اعتبار معطوف به خلق پول سیستم بانکی است، نه خلق پول بانک مرکزی (پایه پولی) ونباید با خط اعتباری مستقیم از جنس تخصیص پایه پولی با بخش یا پروژه خاص اشتباه گرفته شود.

با این تعریف مشخص است که اساسا بانک‌ها مدام در حال هدایت اعتبار هستند و در همین راستا به مقاصدی وام می‌دهند که به تشخیص خود بازدهی بالایی خواهد داشت. حال با مشکلات کمبود نقدینگی که بخش مولد اقتصاد گرفتار آن است، نقدهایی بر مکانیزم بازاری تخصیص این اعتبارات وارد شده که هدایت اعتبار یکی از ابزارهای جایگزین این سیستم است. این سیاست فعالانه به زبان ساده ادعا دارد که اگر اعتبارات به سمت خاصی که سیاستگذار تعیین کرده تخصیص یابد، نه‌تنها آثار تورمی نداشته، بلکه موجب رشد تولید و تقویت زیرساخت‌های توسعه‌ای کشور می‌شود. البته هدایت اعتبار می‌تواند سطوح مختلفی داشته باشد. در یک نگاه هدایت اعتبار صرفا در مواردی وارد عمل می‌شود که بخش خصوصی و مکانیزم متعارف تخصیص اعتبار، انگیزه ورود و تامین مالی آن را ندارد. می‌توان برخی پروژه‌های زیرساختی مانند ایجاد راه‌آهن، بزرگراه، بندر و موارد این چنینی را برشمرد که غالبا بازدهی بالایی نداشته و دوره بازگشت سرمایه‌شان بسیار بلندمدت است.

این سیاست نمونه‌های موفقی در کره‌جنوبی دهه‌های ۵۰ و ۶۰ میلادی، آلمان پس از جنگ جهانی و چین و البته تجربه‌های ناموفق بیشتری در آمریکای لاتین و اندونزی داشته است. از ویژگی‌های نمونه‌های موفق آن همراهی و قرار گرفتن ذیل سیاست‌های توسعه صنعتی مشخص، مدون و بر مبنای مزیت‌های اقتصادی‌شان است. از این جهت که برنامه‌های توسعه صنعتی که غالبا نگاه برونگرا و صادراتی را نیز در دل خود جای داده بودند، این نکته بسیار مهم است. به‌عنوان مثال، کره‌جنوبی در دوره‌ای که شکلی از سیاست‌های توسعه صنعتی را که یکی از ابزارهایش همین هدایت اعتبار بود اجرا می‌کرد، اعتبار ارزان به صنایع صادراتی‌محور را مشروط به افزایش بهره‌وری و سهم صادراتی در بازارهای جهانی کرده بود و برای تشویق صادراتی اقدام به تضعیف نرخ ارز (رشد بیش از تورم) نیز می‌کرد.

همچنین بودجه R&D دانشکده‌های مرتبط با صنایع صادراتی هدف را به‌طور ویژه افزایش داده بود. حال آنکه تجربه‌های شکست‌خورده آن غالبا به دلیل شکل گیری تضاد منافع، رانت‌جویی شرکت‌های دولتی در بهره‌مندی از اعتبارات هدف‌گذاری‌شده، عدم‌شفافیت و پیگیری مناسب اعتبارات و در یک‌جمله، کم‌ظرفیتی دولت و عدم‌توانایی تصمیم‌سازی درست آن بوده است. این در حالی است که به نظر می‌رسد ترویج‌دهندگان هدایت اعتبار در توصیه‌های خود سه‌نکته را به‌عنوان پیش‌فرض مهم پذیرفته‌اند و در صورتی که خدشه‌ای به هر یک از این سه مفروض بنیادین وارد شود، هدف نهایی این جنس توصیه‌ها محقق نخواهد شد. این سه مفروض به شرح زیر هستند:

۱. سیاستگذار بهتر از مکانیزم تخصیص اعتبار خود بانک‌ها می‌داند که به چه بخشی باید اعتبار تخصیص دهد و این تشخیص بهتر به معنای عدم‌تضاد بین منافع ملت و دولت بوده و الزاما در راستای توسعه کشور است. همچنین سیاستگذار مرکزی صلاح‌دیدی عمل نکرده و اجازه مداخلات و فشارهای سیاسی و نفوذ شرکت‌ها دولتی را نمی‌دهد.

۲. توانایی فرماندهی لازم جهت نظارت و شفافیت کافی در راستای اجرای سیاستی ایجابی و فعالانه همچون هدایت اعتبار را داراست.

۳. مساله عمده بخش هدف‌گذاری‌شده در سمت عرضه، تنگنای اعتباری است و مشکل توجیه‌پذیری اقتصادی نداشته و موانع تکنولوژیکی، زیرساختی و فنی مانند تحریم و مشکلات تجارت به صورت موثر وجود ندارد. شاید بتوان تفاوت اصلی تجارب موفق نادر و ناموفق به نسبت بیشتر هدایت اعتبار را در سه‌نکته فوق کاوش کرد. تبیین و تمیز این سه‌مساله در نظام تصمیم‌گیری هر کشور نیازمند تسلط نسبی بر ظرفیت دولت و کیفیت مداخلات آن است. در مورد کشورمان بهتر است مقایسه نسبی با نمونه‌هایی همچون کره‌جنوبی که برخی از پیش‌شرط‌های را ذکر کردیم، صورت گیرد.

به‌طور مشخص، سیاست صنعتی فعالی در کشور وجود ندارد (با فرض نپرداختن به مساله وجاهت و کارآیی سیاست صنعتی فعال و برنامه‌ریزی‌های متمرکز) و تاکید بر تسهیلات تکلیفی ارزان به بخش کشاورزی در تمام برنامه‌های توسعه پنج‌ساله که ابدا با اقلیم ایران سازگار نبوده، نشانی از ضعف سیاستگذاری در ایجاد نظام انگیزشی برای هدایت اعتبار به بخش‌های دارای مزیت‌های اقتصادی بوده است. مثال دیگر، علاقه دولت‌ها به سرکوب ارزی در دوره‌های رونق درآمدهای نفتی است که عملا امکان اجرای برنامه توسعه صنعتی و نگاه صادراتی را نمی‌دهد. بنابراین حتی با فرض پذیرش نظری توصیه‌های هدایت اعتبار، تفاوت در بستری که این سیاست‌ها در آن مطرح می‌شود، نتیجه متفاوتی خواهد داشت. به‌بیان دیگر در صورتی که بتوانیم با اتکا بر تجارب مداخله‌گرایی دولت به این نتیجه برسیم که سیاستگذار توانسته است وجاهت و صلاحیت خود را در سه‌نکته فوق‌الذکر اثبات کند، در این صورت شاید بتوان توصیه‌های حداقلی سوق دادن بخشی از اعتبارات به پروژه یا بخش‌های خاص را پذیرفت. البته باز هم به نظر می‌رسد که گذاشتن این مسوولیت بر دوش بانک‌های توسعه‌ای-تخصصی معقول‌تر از ایجاب آن برای کل سیستم بانکی کشور است. مضاف بر این، دولت‌ها عملا در سیاست‌های بودجه‌ای خود این نقش حداقلی برای هدایت اعتبار را پوشش می‌دهند. اما تصور حل مشکل روانه‌نشدن پول‌های خلق‌شده به مقاصد تولیدی و مولد با مجموعه سیاست‌های ایجابی و بسیار فعالانه همچون هدایت اعتبار دور از واقعیت است. مادامی که مکانیزم‌های فعال در اقتصاد که موجب نتیجه فعلی شده است پایدار بماند، رشد نقدینگی مازاد، غالبا به صورت تورم مزمن و بالا خود را به عرصه نمایش خواهد گذاشت: تجربه‌ای که البته با هزینه‌های گزاف آزمون و خطای توصیه‌های مختلف و بدون پشتوانه تجربی و نظری متقن به‌دست آمده است.

بنابراین باید در راستای تغییر نظام انگیزشی در جهت خوش‌بینی به بازدهی فعالیت‌های تولیدی و مولد تلاش کرد، به نحوی که رشد نقدینگی (چه از محل بانک مرکزی و چه سیستم بانکی) به مقاصد مولد هدایت شود و نتیجه‌ای جز تورم و تحریک بخش تقاضا (بدون اثرگذاری بر بخش عرضه) را محقق کند. به علاوه شکست‌هایی که در تخصیص اعتبار بانکداری کشور رخ داده، غالبا نتیجه عدول از توصیه‌های احتیاطی خرد و کلان است که در قالب قوانین کمیته بال و سیاست‌های احتیاطی کلان کارآیی قابل قبولی را در نمونه‌های موفق بسیاری داشته است. اجرای این نوع سیاست‌ها در قالب قوانین بال «یک»، «۲» و «۳» و سیاست‌های احتیاطی کلان که به فراخور تجربه و موضاعات جدید به‌روز نیز می‌شوند، مسیری است که احتمال موفقیت بیشتری نظام بانکی-مالی کشور را مطرح خواهد کرد.

امیرمحمدگلوانی
پژوهشگر اقتصادپولی
Alborz.payam@gmail.com